

- **Handbollsdomarens tio punkter**
- **PM för domare**
- **PM för tidtagare och sekreterare**
- **PM för föreningar**

Handbollsdomarens tio punkter

1. Ledaregenskaper

Din uppgift är att vara matchledare. I denna egenskap ska du vara lagens medhjälpare då det gäller spelet och inte uppträda som härskare på spelplanen. Även om du måste vara klart medveten om, att mycket beror just på din person, ska du vara angelägen om att synas så litet som möjligt. Därigenom får spelarna förtroende för dig och du själv får auktoritet. Dina avgöranden måste vara klara och korrekta, så att du är rätt vägledare i spelet och inriktar detta efter dess idé.

2. Rättrådighet

Var alltid opartisk och låt aldrig någon inverka på dina domslut. Du får aldrig gå in till en match med förutfattad mening beträffande ett lag eller en spelare. Skulle du känna motvilja mot ett lag, ska du inte åta dig att döma detsamma. Om du dömer juniorlag eller lag i en lägre serie, så tänk på att uppgörelsen är lika viktig för spelarna i den matchen som en elitmatch är för de spelare, som deltar i den. Nonchalera aldrig en uppgift, hur ringa den än syns vara, och anse aldrig en uppgift vara under din värdighet.

3. Regelkännedom

Du måste känna till regelbokens paragrafer ordentligt, ty i kunskapen om reglerna ligger själva grunden för dömandet. Det är emellertid lika viktigt att du använder reglerna efter deras andemening och inte efter bokstaven eller paragrafen. I ditt sätt att på spelplanen tolka reglerna visar du din verkliga förmåga.

4. Stränghet

Uppträd med stränghet mot alla tendenser till ojuste spel. Se inte genom fingrarna och vänta på nästa förseelse, utan utdöm redan från början straff enligt den progressiva straff-stegringskalan. Så länge spelarna har uppfattningen att du tvekar när det gäller bestraffningar får du aldrig något ordentligt grepp om spelet. Glöm inte att reglerna också talar om diskvalifikation.

5. Gott omdöme

Om Du inte är absolut säker på din sak ska du hellre fria än fälla. Blås inte av spelet om du därigenom ger felande lag en fördel. Just genom att avvakta utvecklingen av en situation visar du gott omdöme. Att ge signal på rätt ställe och i rätt ögonblick är kännetecknet för en rutinerad domare.

6. God kondition

Innan du åtar dig en match måste du ha klart för dig att du är tillräckligt tränad för uppgiften. En god kondition är nödvändig om du ska kunna följa med ordentligt och uppfatta vad som händer på spelplanen. Du får aldrig tro att du har möjlighet till detta om du placerar dig på en viss bestämd punkt. Som plandomare måste du vara med i alla anfall och följa spelet så nära som möjligt utan att därför springa i vägen för spelarna. Det behövs god kondition för att vara med överallt. Med god kondition följer också psykisk balans.

7. Gott humör

Du ska vara bestämd i ditt uppträdande, men visa gott humör mot spelarna. Därigenom vinner du lättast deras förtroende. Du får inte ilska till eller använda kraftuttryck till spelarna, utan måste ständigt visa att du är i balans. Självbehärskning

är en viktig sak. Tappa inte humöret eller visa irritation, om inte allt går som det ska. När du talar med spelarna gör det i en lugn och saklig ton.

8. Kurage

Mod och beslutsamhet är A och O för domaren. Har du fattat ett beslut, så stå för det och ändra inte din uppfattning. Har du gjort ett fel, kom då inte med kompensationsdomslut. Ett fel kan inte sonas med ett nytt. Sök aldrig ursäkta eller urskulda ett domslut och diskutera aldrig med publiken.

9. Samarbetsvilja

Håll god kontakt med övriga funktionärer och låt inte dina egna misstag gå ut över dem. Uppträd aldrig överlägset eller nonchalant mot övriga funktionärer. De är dina medhjälpare, som du ska behandla så, att de ger dig bästa möjliga hjälp att leda matchen på ett korrekt sätt.

10. Kamratanda

Kritisera aldrig en kollega då du befinner dig bland publiken eller talar med en spelare, ledare, pressmän och andra. Du har kanske uppfattat situationen på ett helt annat sätt än de fungerande domarna och ska därför inte ta ställning till deras domslut på ett sådant sätt, att de lider skada därav. Tänk på, att nästa gång är det du själv som befinner dig på spelplanen. Diskutera gärna med dina kolleger efter matcherna, men låt vederbörande koppla av ordentligt innan du kommer med kritik.

PM för domare

1. Av Svenska Handbollförbundet eller dess distriktsförbund legitimerad domare är skyldig att på kallelse infinna sig till match. Föreligger förhinder ska detta omedelbart och med angivande av orsak anmälas till den som utfärdat kallelsen. Försummelse kan medföra indragning av legitimationskortet.
2. Domare deltar i match på egen risk och Svenska Handbollförbundet fritar sig, sina distriktsorganisationer och arrangerande föreningar från all ersättningsskyldighet för skador eller dylikt som kan inträffa under utövande av domarskap. Domare och övriga funktionärer är försäkrade enligt RF:s försäkring.
3. Alla matcher spelas enligt Svenska Handbollförbundets regler, om inte förbundet lämnat tillåtelse till avvikelse. Domarna får endast gå utanför reglernas ram, om före matchen handlingar förelagts dem, som bestyrker att förbundet godkänt ändring. Detta gäller också speltid i turneringar, funktionärer eller dylikt. I de hallar, där användande av klister eller dylikt är förbjudet ska domarna på uppmaning vara arrangören (hallägaren) behjälplig med kontroll av att denna bestämmelse följs.
4. Vid matcher som ingår i nationellt seriespel, SM-tävlingar samt USM ska matchen ledas av två likaberättigade domare.
5. Domare får inte döma i serie där han är lagansvarig eller tränare. Efter tillstånd av SHF:s Domarkommitté kan domare, trots medlemskap i förening eller sektionstyrelse, få sanktion att döma i aktuell/a serie/serier. För övriga serier och tävlingar utfärdar respektive distrikts-förbund (SDF) särskilda bestämmelser.
6. Domare har rätt att spela i sådan serie där han tidigare under spelåret dömt men kan sedan inte fungera som domare i aktuell serie. För övriga serier utfärdar respektive distriktsförbund särskilda bestämmelser.
7. Det är domarens absoluta skyldighet:

Att alltid hålla sig informerad om de eventuella förtydliganden och påpekanden angående reglernas tolkning och tillämpning som kan komma att utfärdas under pågående säsong av Svenska Handbollförbundets domarkommitté.

Att alltid infinna sig till match i bästa kondition.

Att inställa sig på tävlingsplatsen i god tid före matchens början.

Att före matchen konferera med sina medhjälpare och ge dem de instruktioner som anses nödvändiga. Om endast en domare infinner sig får annan kompetent domare sättas in enligt tjänstgörande domares bestämmande. Om ingen annan kompetent domare finns tillgänglig ska matchen ledas av den närvarande

domaren. Domarnas medhjälpare har skyldighet att i god tid, dock senast 30 minuter före matchens början, inställa sig i domarnas omklädningsrum.

- 8.** Domare ska i god tid före matchen genom personlig inspektion av spelplanen se till att densamma är i speldugligt skick samt kontrollera att målnäten är hela. Om några felaktigheter iakttas ska arrangören uppmanas att vidta de åtgärder som erfordras. Anser domarna spelplanen vara i sådant skick att den kan innebära fara för spelarna ska de inte tillåta match på densamma. Underkänner domarna spelplanen av denna anledning och därmed ställer in tävlingsmatchen får den inte igångsättas/fortsätta som vänskapsmatch.
- 9.** Om ett lag av trafik hinder eller annan orsak blivit försenat och domarna inte erhåller något besked inom 15 minuter efter den tidpunkt som fastställs för matchen ska de meddela att densamma avlysts. Matchprotokollet över det närvarande lagets spelare ska lämnas till domarna. Rapport om avlyst match ska sändas till administrerande förbund.
- 10.** Spelare som i omedelbar anslutning till match uppträder på ett sätt som kan skada idrottens anseende eller som är kränkande för domarna ska av dessa vägras ställa upp till spel. Domarna har skyldighet att sända anmälan (anmälan till bestraffning) härom till respektive förbund. Spelare som nekats delta i match innan denna börjat, får ersättas av annan spelare. Den fastställda matchtiden får dock inte förskjutas av denna anledning.
- 11.** Har en match avbrutits på grund av att ljuset slocknat eller spelplanen blivit så hal att den utgör en fara för spelaren (kondensvatten eller dylikt) ska domarna vänta högst 30 minuter. Kan vid denna tidpunkt inget besked erhållas när spelplanen väntas bli spelduglig ska matchen brytas definitivt. Erhålls en klar uppgift att det vid en viss angiven tidpunkt blir möjligt att spela och denna inte är alltför avlägsen ska domarna avvakta ytterligare. Har domarna en gång meddelat att matchen inte kommer att spelas klart ska ändring i detta beslut inte företas om spelarna hunnit vidta åtgärder med anledning av domarnas ställningstagande.
- 12.** Endast avbytnarna, utvisade spelare och ledare (regel 4:1) får befinna sig inom avbytarområdet. Tidtagaren och sekreteraren måste sitta i direkt anslutning till detta. Ledare får inte dirigera spelet från annan plats än avbytarområdet. Om spelare blir skadad och liggande på spelplanen, ska domare omedelbart avbryta spelet om han befarar att en svår skada föreligger. Spelet avbryts också omedelbart om den liggande spelarens placering är sådan att han ligger i vägen för spelhandlingen eller löper risk att bli utsatt för ytterligare skada (13:7).

Observera! Först sedan spelet avbrutits och efter tecken av domaren (domartecken17) äger två deltagarberättigade personer rätt att beträda spelplanen.

- 13.** Det är absolut förbjudet för tjänstgörande domare att i samband med match inlåta sig i diskussion med publik eller spelare rörande matchen. Domare är skyldig att upplysa person som söker anledning till diskussion, om denna bestämmelse och kräva respekt

för densamma. Sker inte efterrättelse ska domare göra arrangören uppmärksam på förhållandet.

- 14.** Anmälan till bestraffning skickas till Svenska Handbollförbundet eller till respektive distriktsförbund som spelaren eller ledaren tillhör. Anmälningsblanketter kan rekvireras från SHF:s kontor eller hämtas på SHF:s webbsida för domare: www.domarwebben.se
- 15.** Det är förbjudet att ta ut högre ersättning för domaruppdrag än vad som anges i bestämmelserna. Förseelse häremot bestraffas.
- 16.** Svenska Handbollförbundet eller dess distriktsförbund kan när som helst dra in utfärdat legitimationskort.

PM för tidtagare och sekreterare

- a) Tidtagare och sekreterare är helt ansvariga för sina uppgiftsområden under matchens förlopp.
- b) Handbollens spelregler är styrande för tidtagarens och sekreterarens uppgifter.
- c) Tidtagare och sekreterare är skyldiga att tillägna sig god kännedom om spelreglerna och att tillämpa dem i sportslig anda.
- d) Tidtagare och sekreterare ska i god tid, dock senast 30 minuter före matchens början, ta kontakt med domarna och komma överens om samarbetet under matchen. Vi matcher med EMP är inställetiden en (1) timma innan matchstart.

1. Uppgifter före matchen för tidtagaren:

- a) Kontrollera att erforderliga hjälpmedel finns: tidtagarbord, väggklocka, tidtagarur, gult och rött kort, visselpipor eller annan signalgivare samt två officiella matchbollar. Utvisningsställ (i enlighet med nationella tävlingsbestämmelser).
- b) Kontrollera att väggklocka och resultattavla fungerar. Väggklockan får bara användas om den kan manövreras från tidtagarbordet.
- c) Om väggklockan inte kan manövreras från tidtagarbordet får den inte användas. I sådant fall eller om väggklocka saknas kan tidtagaren använda ytterligare ett tidtagarur som startas vid domarens tecken till avbrott av speltiden.
- d) Tillse att lagen befinner sig på spelplanen två minuter före matchstart så att presentationer med mera kan utföras och att matchen kan starta på fastställd tidpunkt.

För sekreteraren

Vid internationella matcher:

- a) Skaffa fram det officiella matchprotokollet.
- b) Skaffa fram arbetsprotokoll.
- c) Skaffa fram båda lagens laguppställningar.
- d) Ta kontakt med lagansvariga för att kontrollera namnen på de inskrivna spelarna med laguppställningarna.

- e) Jämför spelarnas nummer med matchprotokollet. Under turnering måste spelarna hela tiden bära tröja med samma nummer.
- f) Fyll i det officiella matchprotokollet med textade bokstäver eller med hjälp av dator.
- g) Se till att lagansvariga skriver under det officiella protokollet före matchens början, alternativt godkänner EMP-protokollet via dataskärmen.
- h) Använd ett svenskt arbetsprotokoll för anteckningar under matchen avseende mål, målgörare, lag-timeouter, varningar, utvisningar samt diskvalifikationer.

Vid nationella matcher:

- a) Skaffa fram det officiella matchprotokollet.
- b) Skaffa fram arbetsprotokoll.
- a) Kontrollera att matchprotokollet är rätt ifyllt avseende förnamn (hela namnet, inga förkortningar eller smeknamn), efternamn samt födelsedatum (6 siffror). För B-ungdom och yngre anges endast födelseår, utom i USM B-ungdom, där födelsedatum (6 siffror) ska anges.
- b) Kontrollera att respektive lagansvarig har skrivit under matchprotokollet. Övriga ledares namn ska vara textade (gäller pappersprotokoll).
- e) Ställ i ordning utvisningstablå om väggklockan inte kan visa utvisningar.

2. Tidtagarbordet

- a) Tidtagarbordet ska stå vid mitten av en av spelplanens sidlinjer. Ett avstånd av cirka 0,5 meter från sidlinjen rekommenderas.
- b) På höger och vänster sida om tidtagarbordet är lagens avbytarbänkar placerade.
- c) Placeringen vid tidtagarbordet är vid officiella IHF-/EHF-arrangemang i riktning mot spelplanen från höger till vänster följande: delegat, sekreterare, tidtagare, delegat.
- d) Om endast en delegat är närvarande är placeringsordningen: speaker, sekreterare, tidtagare, delegat.
- c) Vid nationella matcher bör placeringsordningen vara från höger till vänster: speaker, sekreterare, tidtagare, delegat.
- d) Vid matcher som ingår i nationellt seriespel, SM-tävlingar samt USM ska godkända funktionärer tjänstgöra.

3. Avbytarområdet

- a) Inom avbytarområdet får från varje lag endast befinna sig avbytare och de utvisade spelarna samt högst fyra ledare.
- b) Avbytare måste inom avbytarområdet bära tävlingsdräkt.
- c) Alla andra funktionärer eller andra personer, inklusive pressen och så vidare får inte befinna sig inom avbytarområdet. Eventuell tolk får uppehålla sig bakom avbytarbänken.
- d) Den vid tidtagarbordet tjänstgörande tekniska delegaten är ansvarig för övervakningen av regel 4c.

4. Uppgifter undermatchen för tidtagaren

- a) Kontrollera före matchstart och under matchen att korrekt antal spelare och ledare befinner sig inom avbytarområdet (18:1).
- b) Kontrollera speltiden, avbrott i speltiden, utvisningstider samt spelares in- och utträde i spelet.
- c) Beakta beträffande speltiden regel 2:1-7. Speltiden börjar med domarens signal för avkast och slutar med automatisk slutsignal eller tidtagarens slutsignal.
- d) Vid timeout (2:8-10) stoppas väggklockan direkt och sätts på nytt igång vid signal för återupptagande av spelet.
- e) Kan inte väggklockan manövreras från tidtagarbordet används tidtagarur som vid timeout stoppas direkt och startas vid signal för återupptagande av spelet. Vid ett eller flera avbrott av speltiden meddelas lagansvariga – eventuellt också domarna – tidstillägg eller kvarvarande speltid.
- f) En utvisning eller diskvalifikation ska tydligt markeras av domaren med fastställda tecken och delges den felande spelaren och tidtagaren. Varje av domarna utdömt straff ska kvitteras av tidtagaren med motsvarande tecken.
- g) Utvisningstiden börjar när domaren ger signal till återupptagande av spelet.
- h) Utvisade spelare måste stanna på avbytarbänken under utvisningstiden. Diskvalificerade spelare respektive ledare måste lämna avbytarområdet.
- i) I tvivelaktiga fall ska tidtagaren med en signal (varvid han står upp) göra domaren uppmärksam på att en spelare erhållit en tredje utvisning och att han ska diskvalificeras. Ett sådant förfarande eliminerar en anledning till protest på grund av regelfel.

- j)** Kontrollera att inträde av avbytare, utträde av spelare, som ska ersättas, samt att in- och utträde av utvisade spelare verkställs enligt regel 4:4.
- k)** Endast med domarens tillstånd får ytterligare spelare och ledare beträda spelplanen.
- l)** Tidtagaren ska hjälpa domarna så att den fastställda tiden för paus noggrant iakttas (normalt 10 alternativt 15 minuter, (undantag kan förekomma vid TV-sändningar – tiden räknas från den tidpunkt när första speltiden slutade till dess att domaren med signal för avkast startar andra speltiden

För sekreteraren

- a)** Vid IHF-/EHF-matcher är det lämpligt att sekreteraren under matchen använder ett extra protokoll, till exempel ett svenskt arbetsprotokoll för att inte omedelbart anteckna följande händelser i det officiella matchprotokollet:
- b)** Spelare som kommer senare, måste försäkra sig hos sekreteraren att han också är införd i det officiella matchprotokollet.
- c)** Sekreteraren ska ha åtminstone ett tidtagarur till förfogande för att kunna hjälpa tidtagaren vid utvisningar.

5. Uppgifter efter matchen

- a)** Omedelbart efter matchen ska sekreteraren fylla i det officiella matchprotokollet samt övertyga sig om att detsamma innehåller alla erforderliga och övriga viktiga uppgifter.
- b)** Efter iordningställandet av det officiella matchprotokollet ska detsamma skrivas under av domarna liksom av eventuellt tjänstgörande delegat/er.
- c)** Det officiella matchprotokollet och de olikfärgade kopiorna fördelas enligt anvisningarna på det officiella matchprotokollet.

PM för föreningar

- 1) Om ett lag av trafik hinder eller annan orsak blir försenat och konstaterar att det inte hinner till spelplatsen i tid, har föreningen skyldighet att snarast dock senast 15 minuter efter utsatt matchstart underrätta domarna (detta kan ske genom arrangören) och meddela den beräknade ankomsttiden. Arrangören meddelar publiken den ungefärliga matchstarten.
- 2) Protokoll ska överlämnas till sekreteraren i god tid före matchen, vederbörligen ifyllt och ska uppta såväl för- som efternamn. Initialer är alltså inte tillåtna.

I matchprotokollet ska anges födelsedatum (6 siffror). För B-ungdom och yngre anges endast födelseår utom i USM för B-ungdom där födelsedatum (6 siffror) ska anges. Lagansvarig är genom underskriften av protokollet ansvarig för uppgifternas riktighet.

- 3) Protest mot spelplanen och/eller utrustning kan inte tas upp till behandling om den inte blivit framförd till domarna före matchens början. Protest gjord till domarna måste fullföljas hos förbundet.
- 4) Skadas en spelare före matchen, till exempel under uppvärmningen på spelplanen får en annan ersätta den skadade. Protokoll ska i sådant fall ändras. Avbytare som inte deltagit i spelet får däremot inte ersättas om han skulle bli oförmögen att delta sedan domarna blåst till spel. De i protokollet inringade spelarna anses sålunda ha deltagit även om de inte medverkat i spelet. Saknas inringning anses samtliga spelare ha deltagit.
- 5) Har ett lag inte fullt antal spelare meddelas sekreteraren när spelaren/spelarna anländer till hallen ombytt/a och klar/a, och matchprotokoll kompletteras. I övrigt får ändring i matchprotokoll inte förekomma sedan matchen börjat.
- 6) Skulle domslut fällas, som enligt Regel 17:11 står i motsägelse till reglerna, har den lagansvarige rätten att protestera. Om protesten inte medför någon åtgärd av domarna har protesterande föreningen möjlighet att inom 60 minuter inkomma med anmälan till administrerande förbund. Detta kan göras via fax, sms eller telefon.
- 7) Spelare måste ovillkorligen rätta sig efter de föreskrifter som gäller i hallen.
- 8) Om två lag har lika tröjfärg ska det lag som står som bortalag på protokollet byta till annan färg.